

Тарасенко О. А., кандидат исторических наук, доцент кафедры истории Украины, Институт общества Киевского университета им. Бориса Гринченка (Украина, Киев), Olgatarasenko@ukr.net

Воспоминания Н. И. Костомарова о П. В. Павлове (школа историков Университета Св. Владимира)

Проанализированы воспоминания известного украинского и российского ученого, историка, общественного деятеля, профессора Университета Св. Владимира Николая Ивановича Костомарова (1817–1885) во время его жизни и деятельности в Санкт–Петербурге в 1861–1863 гг., которые он оставил в своей автобиографии, о профессоре Университета Св. Владимира Platone Васильевиче Павлове (1823–1895), который в 1860 г. был оторван от преподавания в Университете Св. Владимира, в котором он имел огромный авторитет и уважение среди студентов, влиял на формирование их мировоззрения, успешно преподавал в течение двенадцати лет, сформировал свою научную школу, и переведен, фактически выслан, в Санкт–Петербург. Воспоминания Н. И. Костомарова о П. В. Павлове помогают понять события начала марта 1862 г., повлекшие за собой ссылку П. В. Павлова без права преподавать, воссоздать эпоху и людей, которые в ней жили и глубже понять ученых, причастных к формированию школы историков Университета Св. Владимира, в которой оба историка занимают одно из самых почетных мест.

Ключевые слова: Костомаров Николай Иванович, автобиография, воспоминания, Павлов Платон Васильевич, школа историков Университета Св. Владимира.

УДК 930

Карпюк Я.,
здобувач кафедри історії, Чорноморський
державний університет ім. Петра Могили
(Україна, Миколаїв), yana14karpiuk@gmail.com

ІСТОРИОГРАФІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЮРІЯ БОЙКО–БЛОХИНА

За результатами вивчення нарративних джерел, мемуарних спогадів, епістолярної спадщини, різноманітних наукових статей, монографій, нарисів, рецензій, довідок у бібліографічних покажчиках, присвячених постаті Ю. Бойко–Блохина, виокремлено та проаналізовано ті розвідки, автори яких розглядали особистість вченого або торкалися різних аспектів його життєдіяльності.

Проаналізовано наукову та громадсько–політичну діяльність професора в історіографічних розвідках, з'ясовано, що ранні біографічні та персоналогічні розвідки, присвячені постаті Ю. Бойко–Блохина виявилися найбільш малодослідженими і потребують подальших студій.

Ключові слова: Юрій Бойко–Блохин, персоналогічні та біографічні розвідки, мемуари, спогади.

Вся сукупність праць про Ю. Бойко–Блохину нараховує незначну кількість наукових статей, монографій, нарисів, що описують різні сторони життєдіяльності вченого. Узявши за критерій поділу тематику досліджень, усі праці про Ю. Бойко–Блохину можна згрупувати у такі рубрики:

I. Публікації про особистість вченого і його біографію.

II. Праці про громадсько–політичну діяльність професора.

III. Публікації що опосередковано стосуються зазначених аспектів, але містять важливі деталі, які характеризують передумови та особливості досліджуваного періоду, на тлі якого відбувалося формування та розвиток філософських та політичних ідей професора.

Мета статті полягає у виокремленні та аналізі тих розвідок, автори яких розглядали особистість вченого або торкалися різних аспектів його життєдіяльності.

Юрій Бойко–Блохин – український літературознавець і політичний діяч (1909–2002), професор–українець, який першим після Другої світової війни почав у Німеччині викладати українознавство. Актуальність дослідження визначної постаті українознавства полягає в тому, що на сьогодні немає ґрунтовних праць узагальноючого характеру, у яких було б здійснене спеціальне, комплексне

дослідження діяльності професора. Його творчість – це глибокий аналіз і унікальний синтез, поєднання спеціальних узагальнень, і, основне, включення української культури у світовий процес, в якому вона, власне посідає своє істинне місце. На сьогоднішній день історіографічний аналіз життя та діяльності професора залишається у колі малодосліджених питань і потребує детального вивчення та аналізу, відповідно, звернення до цієї теми є даниною пам'яті відомому досліднику та необхідністю об'єктивного вивчення і осмислення його творчої спадщини.

На сьогоднішній день життєвий шлях та наукова діяльність Ю. Бойко–Блохина як в Україні, так і в Німеччині залишається у колі малодосліджених проблем. Основним дослідником діяльності професора стала його друга дружина – доктор філософії, професор, член–кореспондент УВАН, почесний Академік АН ВШ України з 2009 р. Дарина Тетерина–Блохин. Вона являється автором ряду монографій, які дають найґрунтовніший біографічний опис: «Життя та творчість Юрія Бойко–Блохина: (До 70–річчя діяльності) [7], Короткі штрихи історії ОУН та політичної діяльності Юрія Бойко–Блохина (до 70–ти річчя ОУН та 90–річчя з дня народження Ю. Бойко–Блохина) [10], «Діяльність Юрія Бойко–Блохина в німецькому світі (До 100–річчя від Дня народження професора) [9], «Об'єднання українських письменників «Слово» на еміграції в Європі» [11], «Діяльність Ю. Бойко–Блохина на тлі подій в ОУН (1960–1993 pp.) [8].

У часи незалежності України, Дарина Тетерина–Блохин почала все активніше популяризувати ім'я свого чоловіка серед українського населення. У 2009 р. вона ініціювала створення на базі Переяслав–Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди Музею–архіву професора Ю. Бойко–Блохина. Сама облаштує його кабінет, до якого, завдяки допомозі Міністерства закордонних справ України, передала з Мюнхену частину родинного архіву–бібліотеки та меморіальних речей: рукописні та друковані україно–, англо– та німецькомовні праці, листування, документи професора.

Метою діяльності архіву є організація дослідження, вивчення життєвого, наукового та громадсько–політичного шляху вченого, проведення наукових читань, семінарів, підготовці фахівців з Бойкознавства.

Вагомими джерелом для дослідження життя та діяльності професора являється епістолярна спадщина – листування Ю. Бойко–Блохина з визначними німецькими науковцями і урядовцями. У листі до німецького славіста Ганса Роте, професора Болонського університету, Юрій Гаврилович відстоює потребу системного вивчення українознавчих дисциплін в університетах ФНР, як складової слов'язознавчих курсів. Це, за переконаннями професора не лише поглиблюватиме науковість німецької академічної освіти, але й протидіятиме повсюдній українофобії з боку російських діячів еміграції.

У листуванні з німецькими урядовцями м. Бадемс відстоює необхідність відкриття пам'ятної дошки на ганебне відзначення століття Емського указу заборони української мови, підписано Олександром II.

Коротка біографічна довідка про постать Бойко–Блохина розміщена в статті Ірини Сергіївни Міронової «Життєвий та творчий шлях Юрія Бойко–Блохина» [3].

Стаття подає матеріал про початок його наукової діяльності в Україні.

Найбільш малодослідженим виявився «миколаївський період» у житті Юрія Гавриловича. У 2012 р. опублікована стаття Креміна Тараса Дмитровича «Гарт Юрія Бойко–Блохина: миколаївський період» [2], де автор вказує на роль та місце батьків у формуванні життєвих позицій майбутнього професора, доводить, що перша стаття професора була надрукована саме в миколаївській «Просвіті» і також, що саме в Миколаєві він дебютує під своїм псевдонімом. Вперше, за використанням раніше закритих фондів спецслужб, автор подає інформацію про ув'язнення Блохина за інспірованою «справою СБУ», а також про реабілітацію.

Останнім часом дослідженням діяльності Ю. Бойко–Блохина почали займатись викладачі Миколаївського національного університету ім. В. О. Сухомлинського. У 2009 р. вийшла книга під редакцією В. Д. Будака, Л. В. Старовойт та О. П. Хаєцького під назвою «Факультет філології та журналістики Миколаївського національного університету ім. В. О. Сухомлинського: історія, сьогодення, перспективи розвитку» [12], де автори з великою пошаною говорять про те, що в стінах їхнього закладу навчався Ю. Бойко–Блохин. У 2012 р. у книзі М. М. Шитюка, Є. Г. Горбунова та К. Є. Горбунова «Слава і гордість Миколаївщини», виділено окремий підрозділ «Бойко–Блохин Юрій Гаврилович» [15].

У миколаївця А. Ситченко також у 2012 р. була опублікована стаття під назвою «Про крайнина–науковця і політика» у якій автор подає спогади про відвідини Ю. Бойком–Блохином Миколаївського державного педагогічного інституту (1992 р.), де колись розпочалося його студентське життя [5].

Не можна оминати і роки Другої Світової війни у житті Юрія Бойко–Блохина, інформацію про цей період подає Денис Мірошніченко у своїй статті «Вступ Брія Бойко–Блохина до Організації українських націонастів», де відзначає, що «Вступ Юрія Блохина до ОУН є цілком логічним кроком, адже він з самого дитинства усвідомлював себе націоналістом і палким прихильником всього українського. Майбутнього професора ОУН направила до газети «Нова Україна», де на нього чекало відповідальне завдання – орієнтувати харків'ян в даній кризовій ситуації, розвіювати надію на більшовиків та німецьких загарбників, поширювати та підносити віру в український націоналізм. Так з'явилися статті, які переповнювали патріотизм та полум'яний дух».

До окремих історіографічних розвідок належить інформація про участь професора Блохина в об'єднанні українських екзильних письменників «Слово». Дарина Тетерина–Блохина у своїй монографії «Об'єднання українських письменників «Слово» на еміграції в Європі» пише «28–29 листопада 1970 р. відбувся Четвертий З'їзд Українських письменників у Нью-Йорку, де Юрій Бойко–Блохин був обраний до складу Президії. На III З'їзді розглядалося питання про посилення нової хвилі переслідувань, арештів українських письменників. Уже в 1966 р. на 34–ому Інтернаціональному Конгресі група українських письменників висунула протести проти арешту Івана Дзюби і Івана Світличного. Представники «Слова» взяли теж участь у з'їзді Міжнародної Амнестії у Вашингтоні, де виступили в оборону цих українських письменників» [11].

Останнім часом багато уваги приділять професору як літературознавцю та досліднику українського театру. У 2015 році у Чернівецькому національному університеті імені Івана Федьковича була захищена дисертація на здобуття наукового ступеню кандидата філологічних наук на тему: «Художня парадигма творчості Тараса Шевченка, Івана Франка та Лесі Українки в літературно–критичній рецепції Юрія Бойка (Блохина)» [13], у якій автор наголошує, що в українському літературознавстві радянського періоду ім'я Юрія Бойка було заборонене, а літературознавчий доробок та публіцистичні виступи відносилися до розряду «буржуазно–націоналістичної» пропаганди, і про будь–які спроби вивчення його наукової спадщини, яка складає понад 250 статей, опублікованих у найавторитетніших літературознавчих наукових виданнях різних західноєвропейських університетів та на сторінках української еміграційної періодики, не могло бути й мови. Таким чином, важливим є повернення в повноправний науковий обіг літературознавчих та літературно–критичних праць Ю. Бойка, що дасть змогу доповнити картину історико–літературного процесу другої половини ХХ ст.

У статті «Проблеми становлення та історія українського театру в рецепції Юрія Бойко–Блохина» Адріани Химинець звертається увага на справжнє протистояння української та російської театральної сфер: «...І Кропивницький, і Заньковецька відмовилися, з патріотичних мотивів, перейти на сцену російського імператорського театру, коли перед ними таку пропозицію висунуло» [14].

Хоча й опосередковано, але до історіографічних матеріалів про діяльність Бойко–Блохина як літературознавця можна віднести статтю професора Набитовича «Творчість Тараса Шевченка в літературознавчій спадщині професора Бойка» [4], який відзначає, що у науковому доробку професора є ціла серія статей, присвячених проблемі фальсифікації творчості митця: «Шевченко і Москва», «Белінський і українське відродження», «Шевченкова річниця і завдання української науки», «Переклади Шевченка на німецьку мову», «Фальсифікація Шевченка в УРСР», «Шевченко і релігія». Принагідні думки щодо цього питання можна запримітити й у інших Бойкових дослідженнях. Можна б твердити, що й статті Богдана Кравціва, Петра Одарченка, а, зокрема, й публікації Юрія Бойка мали б бути сьогодні важливим вихідним матеріалом для очищення авгієвих стаєнь шевченкознавства від непотребу соцреалістичних квазінаукових статей та повернення первісної цілісності й чистоти Шевченкової творчої спадщини. Юрій Бойко формулює основні ідеї таких багатограних фальсифікацій. Зокрема він акцентує на постійному наголошуванні на тісних українсько–російських культурних зв'язках, у яких українській культурі відведена тільки підрядна роль, й своєрідна вторинність (зокрема й Шевченко нібито «протягом усього свого життя був під впливом росіян», залежним «від різних явищ російської культури»).

Серед усіх опублікованих після смерті вченого спогадів учнів, колег, друзів, які активно співпрацювали з Юрієм Бойко–Блохином, на особливу увагу заслуговують біографічний спогади Ганса Йоганна Гьотера, який в 1979 р. працював науковим асистентом на семінарах зі слов'янської філології в університеті Людвіга–Максимиліана. В своїй спогадах Ганг пише: «Як великий експерт з української та російської літератур, Юрій

Гаврилович використовував у своїх лекціях час від часу приклади з різних текстів, які репрезентував для своєї аудиторії. На іспитах він був суворий і вимагав від студентів багато. Як секретар, я мушу сказати, що кожен студент, який прагнув успішно скласти іспит, мусив опрацювати близько десяти тем із зазначеної галузі з обов'язковим самостійним аналізом опрацьованого. Юрій Бойко-Блохін надавав перевагу сприятливій довоколишній атмосфері шляхетності. Однак, попри своє добре ставлення до людей, які його оточували, водночас зберігав певну відстань від них, щоби вберегти себе від поганої слави або інтриг. Як доброзичлива людина, він попереджав мене, що не варто людям обіцяти багато, якщо точно не знаєш, чи зможеш дотриматися обіцяного» [1].

Історіографія досліджень, присвячених постаті та життєдіяльності професора дає підстави стверджувати, що хоча ранні біографічні та персоналогічні розвідки залишаються у колі малодосліджених проблем, то у зв'язку з поглибленням сучасного гуманітарного знання, різні аспекти творчої спадщини Юрія Гавриловича як історика, публіциста, літературознавця й активного громадського діяча усе частіше стають предметом наукових студій дослідників. Водночас, треба зазначити, що досі серед вітчизняних наукових напрацювань немає цілісного системного дослідження, присвяченого особистості вченого та різним аспектам його життєдіяльності.

Список використаних джерел

- Гьортель Ганс-Іоганн. Спогади про Юрія Бойка-Блохіна / Ганс-Іоганн Гьортель // Наукові записки з української історії: збірник наукових статей. – Переяслав-Хмельницький, 2012. – Вип.30. – С.58–59.
- Кремінь Т. Д. Гарт Юрія Бойка-Блохіна: «миколаївський період» / Тарас Дмитрович Кремінь // Наукові записки з української історії: збірник наукових статей. – Переяслав-Хмельницький, 2012. – Вип.30. – С.46–52.
- Міронова І. С. Життєвий та творчий шлях Юрія Бойко-Блохіна / Ірина Сергіївна Міронова // Історія. Етнографія. Культура. Нові дослідження: V Міколаївська обласна краєзнавча конференція. – Миколаїв, 2004. – С.323–325.
- Набитович І. Творчість Тараса Шевченка в літературознавчій спадщині Юрія Бойко (Блохіна) // І. Набитович [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://papers.univ.kiev.ua/15/Main/articles/nabitovich-i-tvorchist-tarasa-shevchenka-v-literaturoznavchii-spadshchini-yuri_22604.pdf
- Ситченко А. І. Про крайнина – науковця та політика / Анатолій Іванович Ситченко // Наукові записки з української історії: збірник наукових статей. – Переяслав-Хмельницький, 2012. – Вип.30. – С.40–47.
- Старовойт Л. В. Штрихи до біографії Ю. Г. Бойка-Блохіна (перебування в Миколаєві у вересні 1992 року) / Людмила Василівна Старовойт // Наукові записки з української історії: збірник наукових статей. – Переяслав-Хмельницький, 2012. – Вип.30. – С.90–96.
- Тетерина-Блохін Д. Життя та творчість Юрія Бойко-Блохіна: (До 70-річчя діяльності) / Дарина Тетерина-Блохін. – Мюнхен; Київ: Вид-во Олени Теліги, 1998. – 272 с.
- Тетерина-Блохін Д. Діяльність Юрія Бойка-Блохіна на тлі подій в ОУН (1969–1993 рр.): до 70-ліття діяльності ОУН та 90-ліття Ю. Бойка-Блохіна / Дарина Тетерина-Блохін. – Мюнхен; Київ: Наукова думка, 1999. – Т.3. – 251 с.
- Тетерина-Блохін Д. Діяльність Юрія Бойко-Блохіна в німецькому світі (До 100-річчя від Дня народження професора) / Дарина Тетерина-Блохін. – Переяслав-Хмельницький: Наука, 2009. – 400 с.
- Тетерина-Блохін Д. Короткі штрихи історії ОУН та політичної діяльності Юрія Бойко-Блохіна (до 70-ти річчя ОУН та 90-річчя з дня народження Ю. Бойка-Блохіна) / Дарина Тетерина-Блохін. – Мюнхен; Київ: Наукова думка, 1999. – Том II. – 280 с.
- Тетерина-Блохін Д. Об'єднання українських письменників «Слово» на еміграції в Європі / Дарина Тетерина-Блохін. – Київ; Мюнхен: СКД, 2005. – 178 с.
- Факультет філології та журналістики Миколаївського національного університету ім. В. О. Сухомлинського: історія, сьогодення, перспективи розвитку: Монографія / [Під ред. В. Д. Будак, М. І. Василькова, А. Л. Ситченко та ін.]. – Миколаїв: Іліон, 2012. – 294 с.
- Химинець А. А. Художня парадигма творчості Тараса Шевченка, Івана Франка та Лесі Українки в літературно-критичній рецепції Юрія Бойка (Блохіна): автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.01.01 – українська література / А. А. Химинець. – Чернівці, 2015.
- Химинець А. А. Проблеми становлення та історія українського театру в рецепції Юрія Бойко-Блохіна // А. А. Химинець [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:nXdR3Mus8PgJ:www.ic.ac.kharkov.ua/RIO/kultura44/34.pdf+&cd=1&hl=uk&ct=clnk&gl=ua>
- Шитюк М. М. Бойко-Блохін Юрій Гаврилович / Микола Миколайович Шитюк, Євген Григорович Горбуров, Кирило Євгенович Горбуров // Слава і гордість Миколаївщини. 75-річчю утворення Миколаївської області присвячується. – Миколаїв: Видавець П. М. Шамрай, 2012. – С.46–48.

References

- H'ortel' Hans-Iohann. Spohady pro Yuriya Boyka-Blokhina / Hans-Iohann H'ortel' // Naukovi zapysky z ukraiyins'koyi istoriyi: zbirnyk naukovykh statey. – Pereyaslav-Khmel'nyts'kyy, 2012. – Vyp.30. – S.58–59.
- Kremin' T. D. Gart Yuriya Boyka-Blokhyna: «mykolayivs'kyy period» / Taras Dmytrovych Kremin' // Naukovi zapysky z ukraiyins'koyi istoriyi: zbirnyk naukovykh statey. – Pereyaslav-Khmel'nyts'kyy, 2012. – Vyp.30. – S.46–52.
- Mironova I. S. Zhyt'yevyy ta tvorchyy shlyakh Yuriya Boyko-Blokhina / Iryna Serhiyivna Mironova // Istoryia. Etnohrafiya. Kul'tura. Novi doslidzhennya: V Mykolayivs'ka oblasna kraeznavcha konferentsiya. – Mykolayiv, 2004. – S.323–325.
- Nabytovych I. Tvorchist' Tarasa Shevchenka v literaturoznavchii spadschyni Yuriya Boyko (Blokhyna) // I. Nabytovych [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: http://papers.univ.kiev.ua/15/Main/articles/nabitovich-i-tvorchist-tarasa-shevchenka-v-literaturoznavchii-spadshchini-yuri_22604.pdf
- Sytchenko A. I. Pro krayanyna – naukovtsya ta polityka / Anatoliy Ivanovych Sytchenko // Naukovi zapysky z ukraiyins'koyi istoriyi: zbirnyk naukovykh statey. – Pereyaslav-Khmel'nyts'kyy, 2012. – Vyp.30. – S.40–47.
- Starovoyt L. V. Shtrykhy do biohrafii Yu. H. Boyka-Blokhina (perebuвання v Mykolayevi u veresni 1992 roku) / Lyudmyla Vasylyvna Starovoyt // Naukovi zapysky z ukraiyins'koyi istoriyi: zbirnyk naukovykh statey. – Pereyaslav-Khmel'nyts'kyy, 2012. – Vyp.30. – S.90–96.
- Tetryna-Blokhin D. Zhyttya ta tvorchist' Yuriya Boyko-Blokhina: (Do 70-riчchya diyal'nosti) / Daryna Tetryna-Blokhin. – Myunkhen; Kyiv: Vyd-vo Oleny Telihy, 1998. – 272 s.
- Tetryna-Blokhin D. Diyal'nist' Yuriya Boyka-Blokhyna na tli podiy v OUN (1969–1993 rr.): do 70-littya diyal'nosti OUN ta 90-littya Yu. Boyka-Blokhyna / Daryna Tetryna-Blokhin. – Myunkhen; Kyiv: Naukova dumka, 1999. – T.3. – 251 s.
- Tetryna-Blokhin D. Diyal'nist' Yuriya Boyko-Blokhyna v nimets'komu sviti (Do 100-riчchya vid Dnya narodzhennya profesora) / Daryna Tetryna-Blokhin. – Pereyaslav-Khmel'nyts'kyy: Nauka, 2009. – 400 s.
- Tetryna-Blokhin D. Korotki shtrykhy istoriyi OUN ta politychnoyi diyal'nosti Yuriya Boyko-Blokhyna (do 70-ty riчchya OUN ta 90-riчchya z dnya narodzhennya Yu. Boyka-Blokhina) / Daryna Tetryna-Blokhin. – Myunkhen; Kyiv: Naukova dumka, 1999. – Tom II. – 280 s.
- Tetryna-Blokhin D. Ob'yednannya ukraiyins'kykh pys'mennykiv «Slovo» na emigratsiyi v Yevropi / Daryna Tetryna-Blokhin. – Kyiv; Myunkhen: SKD, 2005. – 178 s.
- Fakul'tet filolohiyi ta zhurnalistyky Mykolayivs'koho natsional'nogo universytetu im. V. O. Sukhomlyns'koho: istoriya, s'ohodennya, perspektivy rozvytku: Monohrafiya / [Pid red. V. D. Budak, M. I. Vasylykova, A. L. Sytchenko ta in.]. – Mykolayiv: Iliion, 2012. – 294 s.
- Khymynets' A. A. Khudozhnya paradyhma tvorchosti Tarasa Shevchenka, Ivana Franka ta Lesi Ukrayinky v literaturno-krytychnii retseptsiyi Yuriya Boyka (Blokhyna): avtoref. dys. ... kand. filol. nauk: spets. 10.01.01 – ukraiyins'ka literatura / A. A. Khymynets'. – Chernivtsi, 2015.

14. Khymynets' A. A. Problemy stanovlennya ta istoriya ukrayin-s'koho teatru v retseptsiyi Yuriya Boyko-Blokhyna // A. A. Khymynets' [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:nXdR3Mus8PgJ:www.ic.ac.kharkov.ua/RIO/kultura44/34.pdf+&cd=1&hl=uk&ct=clnk&gl=ua>

15. Shytyuk M. M. Boyko-Blokhyn Yuriy Havrylovych / Mykola Mykolayovych Shytyuk, Yevhen Hryhorovych Horburov, Kyrylo Yevhenovych Horburov // Slava i hordist' Mykolayivshchyny. 75-richchyu utvorennya Mykolayivs'koyi oblasti prysvyachuyet'sya. – Mykolayiv: Vydavets' P. M. Shamray, 2012. – S.46–48.

Karpyuk Ya., *Competitor of the Department of history, Petro Mohyla Black Sea State University (Ukraine, Nikolaev), yana14karpiuk@gmail.com*

The historiography of the study of life Yuri Boiko-Blokhyn

The article, the results of the study of narrative sources, memoirs memoirs, epistolary heritage of various scientific articles, monographs, essays, reviews, references in bibliographies dedicated to the figure of Yuri Boiko-Blokhyn, those singled out and analyzed intelligence, the authors have examined the personality of the scientist or touched various aspects of his life.

Analyzed scientific and socio-political activities in the historiographical professor intelligence, found that early biographical exploration and personolohichni dedicated Yuriy Boyko figures were the most-Blokhyn scarcely explored and require further studies.

Keywords: Yuriy Boiko-Blokhyn, personolohichni and biographical exploration narrative sources, memoirs, memories.

Karpiuk Ya., *соискатель кафедры истории, Черноморский государственный университет им. Петра Могила (Украина, Николаев), yana14karpiuk@gmail.com*

Историкография исследования жизнедеятельности Юрия Бойко-Блохина

По результатам изучения нарративных источников, мемуарных воспоминаний, эпистолярного наследия, различных научных статей, монографий, очерков, рецензий, справок в библиографических указателях, посвященных фигуре Бойко-Блохина, выделены и проанализированы те разведки, авторы которых рассматривали личность ученого или касались различных аспектов его жизнедеятельности.

Проанализирована научная и общественно-политическая деятельность профессора в историкографических исследованиях, установлено, что ранние биографические и персоналогические исследования, посвященные Бойко-Блохину оказались наиболее малоисследованными.

Ключевые слова: Юрий Бойко-Блохин, персоналогические и биографические разведки, нарративные источники, мемуары, воспоминания.

* * *

УДК 929(477)«19»

Сорокіна О. С.,
аспірантка кафедри всесвітньої історії
та міжнародних відносин, ДЗ «Луганського
національного університету імені Тараса Шевченка»
(Україна, Старобільськ), olgasorokina.83@mail.ru

МАТЕРІАЛИ ІНСТИТУТУ ЛІТЕРАТУРИ ІМЕНІ Т. Г. ШЕВЧЕНКА ПРО ІСТОРИЧНУ ПОСТАТЬ ЮРІЯ ЛАВРІНЕНКА В ЖИТТІ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ

Відображено періоджерельні матеріали про відомого діаспорного діяча Юрія Лавріненка. Досліджено масив емігрантських документів Відділу рукописних фондів і текстології Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. Проаналізовано комплекс документів (творчі нотатки, матеріали радіовиступів, віврки газетних статей, листування), що висвітлюють наукову діяльність Юрія Лавріненка в контексті другої половини ХХ століття. Поєдано листовну комунікацію Юрія Лавріненка лише із деякими з його кореспондентів в Україні та США, яка також інформує про емігрантську діяльність визначних українських особистостей другої половини ХХ століття.

Ключові слова: українська еміграція, історичні джерела, архівні документи, діяльність, Юрій Лавріненко.

Серед численних нагальних питань історії української еміграції, що потребують на сьогодні ґрунтовного дослідження, необхідним є вивчення джерел діяльності діаспорних науковців другої половини ХХ століття.

Талановита творча особистість громадського діяча Юрія Лавріненка (псевдоніми – Ю. Ясен, Ю. Гайдар, Ю. Дивнич) – неординарна постать в житті української еміграції другої половини ХХ століття. Він відомий як культуролог, літературознавець української еміграції, дійсний член Української Вільної Академії Наук у Нью-Йорку. Марта Тарнавська під час проведення Колумбійського симпозиуму про Юрія Лавріненка наголосила, що Юрій Лавріненко – знакова постать української діаспори. «Він – поряд із такими лідерами українського інтелектуального життя, як Іван Кошелівець, Юрій Шевельов і Григорій Костюк – довгими десятиліттями надавав тон українській еміграційній культурі» (США, Філадельфія, 25 жовтня 2007) [19, с. 196].

Юрію Лавріненку, одному з небагатьох українців у ХХ столітті, вдалося бути «інтелектуальним зв'язком» між Україною і США. Водночас він є великим історичним діячем, оскільки краще за інших розумів правду еміграційного життя й постійно демонстрував своє позитивне відношення до материкової України, а саме: готовність до співпраці, до збереження національно-культурних цінностей, свободи і людської гідності. Його багатогранна творчість приваблює вчених актуальністю, поставлених в ній проблем, що й спричинило останнім часом помітне суттєве зростання інтересу до вивчення наукового та творчого доробку видатного українця діаспори.

Праці Юрія Лавріненка зацікавили багатьох українських та зарубіжних літературознавців, істориків, культурологів, видавців, мемуаристів: Богумілу Бердиховську, Олександра Брайка, Ларису Брюховецьку, Олену Галету, Єжи Гедройця, Дмитра Єсипенка, Миколу Жулинського, Тетяну Конончук, Івана Кошелівця, Бориса Крупницького, Юрія Луцького, Світлану Луцій, Петра Одарченка, Віру Просалову, Тетяну Шестопалову та інших [1; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 11; 15; 16; 17; 21; 22; 23].

Першу групу робіт складають концептуальні праці, які обґрунтовують необхідність історичних досліджень першоджерельних матеріалів доробку Юрія Лавріненка [5; 6; 17]. Висловлюється думка сучасників, що спогади – це окрема мікроісторія, а архівні матеріали Лавріненка – це не лише персональний архів, а історія цілого покоління. Виділяється концепт еміграції як один з основних у соціокультурній діяльності Лавріненка [22, с. 274].

Значна увага приділяється проблемі вивчення архіву Юрія Лавріненка, що зберігається в Колумбійському університеті. Тетяна Шестопалова одна із перших звернула увагу на кореспонденцію останніх місяців 1947 та першу частину листів 1948 року, які зберігаються в Музеї-Архіві УВАН у Нью-Йорку. Дослідниця акцентує значущість архівних матеріалів, на основі яких відслідковує подальшу історію розвитку ключових культурних подій в процесі творення української ідентичності у діаспорі. Їй належить кілька праць про діяльність діаспорного літератора, що стали основою для подальшого видання нових публікацій про життя і творчість Юрія Лавріненка. Дуже важливим є вивчення кореспонденції Юрія Лавріненка фахівцями різних галузей науки, в тому числі й істориками, що дозволяє уточнити деякі погляди як Юрія Лавріненка, так і інших особистостей зазначеної доби на історичні процеси в Україні: політику радянської влади та надзвичайні обставини трагедії ХХ століття, яка призвела до загибелі цвіту української нації; повніше й об'єктивніше розкрити